নিৰ্মল ভকত

'নিৰ্মল ভকত' ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ সাহিত্যজীৱনৰ সায়াহ্নকালত ৰচিত আৰু সেয়েহে ইয়াত কিছুমান বৈশিষ্ট্য লক্ষণীয়। ১৯২৬ চনত তেওঁ এই উপন্যাসখন ৰচনা কৰে। দ্বিতীয় আৰু তৃতীয় মানৰ আক্ৰমণৰ প্ৰেক্ষাপটত কাহিনীটো উপস্থাপিত কৰা হৈছে যদিও, সেই আক্ৰমণৰ পোটপটায়া কোনো প্ৰভাৱেই ইয়াত পৰা নাই। উপন্যাসখনৰ আন এক উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য হ'ল সম্পূৰ্ণ কাহিনীটো ইয়াৰ মুখ্য চৰিত্ৰ নিৰ্মলৰ মুখেদি ব্যক্ত কৰা হৈছে। এই দিশৰ পৰা 'নিৰ্মল ভকত' বৰদলৈৰ অন্যান্য উপন্যাসতকৈ ভিন্ন। 'প্ৰথম পুৰুষৰ যোগেদি বৰ্ণনা' (First person narrative) কৰা ই আধুনিক উপন্যাস বুলি ক'ব পাৰি। অসমীয়া সাহিত্যত ইয়াৰ সাৰ্থক প্ৰয়োগ কৰোঁতা হিচাপে ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ নাম অগ্ৰগণ্য। ইয়াৰ আন এটা লক্ষণীয় বিষয় হ'ল ইয়াত কোনো ঐতিহাসিক চৰিত্ৰই ঘটনাবিন্যাসত অংশ গ্ৰহণ কৰা নাই আৰু সেয়েহে 'নিৰ্মল ভকত'ক ঐতিহাসিক উপন্যাস বুলি অভিহিত নকৰি এটা সাধাৰণ গতানুগতিক প্ৰেমৰ কাহিনীযুক্ত উপন্যাস বুলি গণ্য কৰাটোহে অধিক যুক্তিযুক্ত হ'ব। যিহেতু এই উপন্যাসখন বৰদলৈৰ সাহিত্যজীৱনৰ শেষ বয়সত লিখা হৈছিল, সেয়ে ইয়াত স্বাভাৱিকভাৱেই প্ৰয়োজনতকৈ অধিক ধৰ্মীয় আলোচনাৰ লগত আধ্যাত্মিক তত্ত্ব তথা দাৰ্শনিক তত্ত্বৰ সমাবেশ ঘটিছে।

উপন্যাসখনৰ কাহিনীত বিশেষ কোনো নতুনত্ব নাই। ভিক্টোৰীয় যুগৰ প্ৰখ্যাত ইংৰাজ কবি টেনিচনৰ সুদীৰ্ঘ বৰ্ণনামূলক কবিতা ইনক আৰ্ডেন (Enoch Arden)ৰ কাহিনীৰ অনুসৰণ আৰু অনুকৰণত 'নিৰ্মল ভকত' ৰচিত হৈছে। অৱশ্যে অসমৰ সমাজ আৰু ৰীতি-নীতিৰ সৈতে সামঞ্জস্য ৰাখিবলৈ কিছুমান আৱশ্যক পৰিৱৰ্তন তেওঁ সাধন কৰিছে। ড° সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাই তেওঁৰ "অসমীয়া উপন্যাসৰ ভূমিকা" গ্ৰন্থত (পৃঃ ১০…

লিখিছে— "এই কাহিনীটোক বৰদলৈয়ে অসমত মানৰ তৃতীয় আক্ৰমণৰ পটভূমিত অসমীয়া সাজ পোছাক পিন্ধাই [illegible] প্ৰকাশ কৰিছে।" টেনিচনৰ অনুকৰণত লিখা বুলি 'নিৰ্মল ভকত'ৰ [illegible] নিঃসংকোচে স্বীকাৰো কৰিছে। কাহিনীৰ ধৰ্মীয় বা আধ্যাত্মিক [illegible] বৈশিষ্ট্যৰ সম্পৰ্কত শ্ৰীহেম বৰুৱাৰ নিম্নোক্ত মন্তব্য প্ৰণিধানযোগ্য—

"শিল্প পদ্ধতি আৰু কলাত্মক দিশত অধিক পূৰ্ণতা লাভ কৰাৰ পিছতো 'নিৰ্মল ভকত' কিন্তু বিষয়ৰ ফালৰ পৰা [illegible] যি কোনো খৃষ্টীয় উপন্যাসৰ সমতুল্য য'ত ধৰ্মীয় প্ৰভাৱ অতি স্পষ্ট। কাহিনী আগ বঢ়াৰ লগে লগে সেই প্ৰভাৱ আৰু সুতীক্ষ্ণ হৈছে, কিন্তু প্ৰকৃত [illegible] কৰি পেলোৱা নাই।" ('Assamese Literature', P. 207)

সাধাৰণভাৱে বিশ্লেষণ কৰিবলৈ গ'লে, 'নিৰ্মল ভকত'ৰ বিষয়বস্তুত অসাধাৰণত্ব নাই। ত্ৰিকোণ প্ৰেমৰ কাহিনী এটাৰ আধাৰত [illegible] পৰিণতি ব্যক্ত হৈছে নিৰ্মল, ৰূপহী আৰু অনিৰুদ্ধ নামৰ তিনিজন ব্যক্তিৰ আশা-আকাংক্ষা, হতাশা-বেদনা, হাঁহি-কান্দোন আৰু আত্মত্যাগৰ যোগেদি। নিৰ্মল আৰু ৰূপহী শৈশৱৰ লগৰীয়া— একে লগে খেলা-ধূলা কৰি ডাঙৰ-দীঘল হৈ উঠা যুৱক-যুৱতী। কালক্ৰমে, সিহঁতৰ মাজত গভীৰ প্ৰেমৰ সম্পৰ্ক গঢ়ি উঠিল। এই প্ৰেম অবাধ, দ্বিধা-দ্বন্দ্বহীন। ই ভৱিষ্যতৰ কথা চিন্তা নকৰাকৈ সমুখলৈ অগ্ৰসৰ হৈছে। যি কোনো প্ৰতিকূলতা অতিক্ৰম কৰিবলৈ ই বদ্ধপৰিকৰ। সিহঁতৰ পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক সম্বন্ধে [illegible] নিৰ্মলৰ পিতৃয়ে তেওঁৰ বিবাহ আন ঠাইত স্থিৰ কৰে। নিৰুপায় হৈ প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাহালে পলাই গৈ বিয়া পতাৰ সিদ্ধান্ত ল'লে। [illegible] মানুহবোৰ ভাওনা চাবলৈ যোৱাৰ সুযোগ লৈ নিৰ্মলে ৰূপহীক [illegible] লৈ গৈ তাৰ মাহীৰ ঘৰত আশ্ৰয় ল'লে। এই ঘটনাই নিৰ্মলৰ পিতৃ আৰু মাহীৰ মাজত সংঘাতৰ সৃষ্টি কৰিলে। কিন্তু কালক্ৰমত এই সংঘাতৰ অৱসান হৈ যুৱক-যুৱতী দুজনৰ আনুষ্ঠানিক বিবাহ সম্পন্ন হ'ল।

এই ঘটনাৰ দুই বছৰ অন্তত মানে দ্বিতীয়বাৰৰ বাবে অসম আক্ৰমণ কৰিলে। দেশৰ স্বাধীনতা সুৰক্ষিত কৰিবৰ বাবে নিৰ্মলে অসাধাৰণ শৌৰ্য-বীৰ্য প্ৰদৰ্শন কৰিলে। কিন্তু শেষত বন্দী হৈ মানদেশলৈ নিৰ্বাসিত হ'ল।